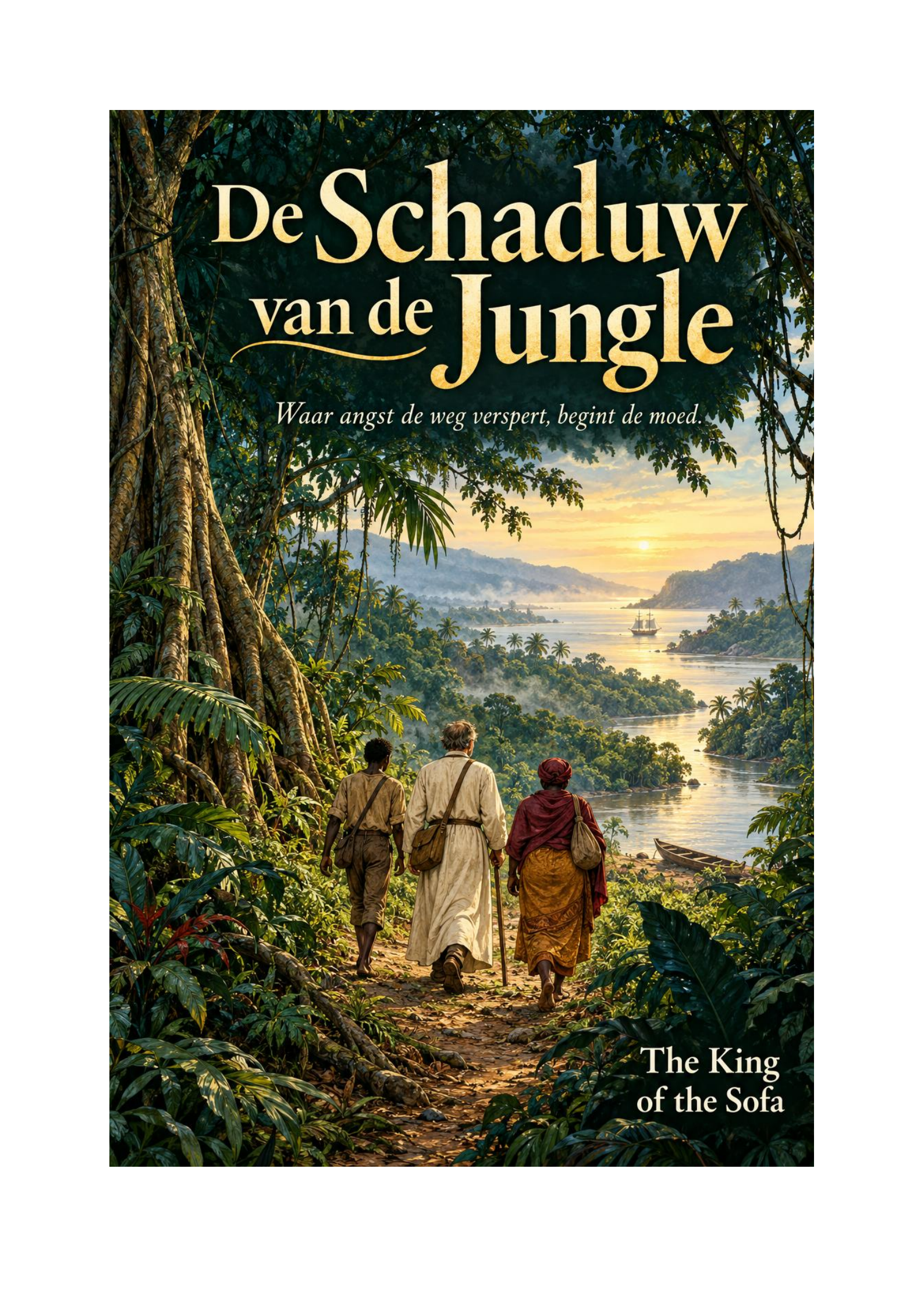

De Schaduw van de Jungle

Waar angst de weg verspert, begint de moed.

The King
of the Sofa

De Schaduw van de Jungle

Hoofdstuk 1 — De vrouw uit het woud

Toen de vrouw het erf op strompelde, stond pater Matthias op een ladder om een gat in het dak te dicht. Hij hoorde eerst de waterkruik breken. Daarna riep Kofi zijn naam.

De vrouw lag naast de put. Om haar linkerpols zat een ijzeren ring waaraan nog drie schakels hingen. Haar voeten waren gewond, haar rok gescheurd. Terwijl Kofi haar voorzichtig overeind hielp, keek ze voortdurend naar het pad tussen de bomen.

Matthias daalde te haastig af en miste de onderste sport. Hij voelde een steek in zijn knie, maar liep door. Samen brachten ze haar naar de veranda. Mado kwam uit de ziekenkamer met een schaal water en een schone doek.

‘Hoe heet je?’ vroeg ze.

‘Esi.’

‘Hier kun je even zitten, Esi.’

Het was 1860. De missiepost van Nderu lag in het westen van Centraal-Afrika, enkele dagreizen van de Atlantische Oceaan. Matthias woonde er acht jaar. Hij had de plaatselijke taal geleerd, kinderen leren lezen en genoeg zieken begraven om voorzichtig te zijn geworden met beloften. Mado, die al mensen verzorgde voordat hij aankwam, bepaalde meestal wat er in de ziekenkamer gebeurde.

Kofi was zeventien. Zes jaar eerder waren zijn ouders bij een rooftocht gedood. Hij had kunnen ontsnappen en was uiteindelijk in Nderu terechtgekomen. Zijn moeder kwam van de Goudkust; aan haar dankte hij zijn naam en de paar liedjes die hij zacht zong wanneer hij alleen een kano voortboomde.

‘Waar kom je vandaan?’ vroeg hij.

‘Het pakhuis aan zee. Van Daro.’

Matthias keek naar Mado. De laatste maanden waren mannen van die handelaar geregeld voedsel en medicijnen komen opeisen. Ze noemden het een bijdrage aan de bescherming van het dorp. Niemand had om die bescherming gevraagd.

Esi vertelde met lange stiltes tussen haar zinnen. Zij en elf anderen waren ontsnapt toen Daro’s vrouw een achterdeur had ontgrendeld. Buiten waren ze uit elkaar gegaan om minder gemakkelijk gevolgd te worden.

‘Amara was ziek,’ zei ze. ‘Ze kon nauwelijks staan. Toch heeft ze de wacht weggestuurd.’

‘Hoeveel mensen zitten er nog?’ vroeg Mado.

‘Drieënveertig. Er ligt een schip in de baai. Over zes dagen worden ze weggevoerd.’

Een kind kwam het erf op rennen. Drie gewapende mannen waren bij de akkers gezien.

Kofi wees naar de schoolruimte. ‘Onder de vloer is plaats.’

Esi greep zijn hand. 'Niet weer in het donker.'

Matthias schoof een stoel naast haar bank. 'Dan blijven we hier.'

De aanvoerder van de mannen droeg een rood koord om zijn bovenarm. Zijn blik bleef rusten op de ijzeren ring. Achter hem stonden twee mannen met geweren.

'Die vrouw hoort aan de kust,' zei hij.

'Ze heeft verzorging nodig,' antwoordde Matthias.

'Daro heeft voor haar betaald.'

'Dan heeft hij betaald voor iets waarop hij geen recht heeft.'

De man zette zijn voet op de onderste trede. Matthias stond op. Hij hoorde achter zich hoe Esi haar adem inhield.

Vanaf het pad kwamen dorpelingen het erf op. Een visser bleef naast de put staan. Twee vrouwen zetten hun manden neer. Het waren er niet veel, maar de mannen met de geweren konden niet meer iedereen tegelijk in het oog houden.

'Als jullie schieten, horen de andere dorpen het,' zei Mado. 'En dan vraagt iedereen waarom drie mannen bang waren voor een gewonde vrouw.'

De aanvoerder keek naar zijn metgezellen. Hij trok zijn voet terug.

'Over zes dagen,' zei hij. 'Daro krijgt haar terug. Anders halen we iemand anders.'

Hij streek met zijn duim langs het rode koord en vertrok.

Die avond konden ze in het dorp nergens over iets anders praten. Een paar families wilden vluchten. Anderen wilden de toegangsweg blokkeren. De dorpsraad kwam bijeen onder de overkapping naast de school.

Matthias legde zijn laatste onbeantwoorde brief op tafel. Hij had om hulp gevraagd bij een grotere missie aan de kust, maar wist niet eens of de boodschapper was aangekomen.

'Ik ga met Daro spreken.'

'Dan houdt hij u vast,' zei Kofi.

'Misschien. Maar wachten geeft hem de tijd om die mensen weg te voeren.'

Mado trok de brief naar zich toe. Ze had vroeger als tolk en boekhoudster in Daro's haven gewerkt. Toen zijn pakhuizen steeds vaker mensen in plaats van goederen bevatten, was ze vertrokken.

'Hij handelt met een man die Voss heet,' zei ze. 'Een Europeaan. Daro levert gevangenen en krijgt wapens, stoffen en krediet. Wie hem wil stoppen, moet ook die handelaar treffen.'

'Hoe?' vroeg Matthias.

'Bewijzen. Hun afspraken staan op papier. Ik ken Daro. Hij vertrouwt geen herinnering als er geld mee gemoeid is.'

Ze schoven een houten schaal opzij en tekenden de route in het stof op tafel. Rechtstreeks de rivier afvaren kon niet: stroomversnellingen onderbraken de bovenloop. De gebruikelijke reis voerde over land naar een veerplaats, daarna langs de benedenrivier naar de kust.

‘Ik ga mee,’ zei Kofi.

Matthias wilde antwoorden dat het te gevaarlijk was. De jongen tikte op het smalle pad achter de veerplaats.

‘U hebt daar nog nooit gelopen. Ik wel.’

‘En ik ken het pakhuis,’ zei Mado.

De dorpsraad stuurde diezelfde avond twee boden naar naburige nederzettingen. Ze moesten uitzoeken waar de andere ontsnapten waren en wie boten kon leveren als er werkelijk een kans op bevrijding kwam.

Esi koos ervoor te blijven tot ze weer kon lopen. Voor het vertrek beschreef ze de achterdeur, de slaappleaats van de bewakers en de kreek achter het pakhuis. Amara had haar die weg gewezen.

Bij het eerste licht pakte Matthias zijn wandelstok. Hij bad kort, zoals iedere ochtend. Daarna controleerde hij of Mado genoeg verbanden had en volgde Kofi het woud in.

Hoofdstuk 2 — De rivier zonder brug

Onder het bladerdak bleef de lucht vochtig en warm. Matthias voelde zijn hemd al vroeg aan zijn rug kleven. Tussen de hoge bomen was het licht groenachtig; alleen waar een stam was omgevallen, groeiden jonge planten dicht opeen in de zon.

Kofi liep voorop. Hij wees diepe kuilen aan voordat de anderen erin stapten en wachtte bij iedere splitsing. Mado hield een gelijkmatig tempo aan. Matthias vond het aanvankelijk traag, tot zijn pijnlijke knie hem dwong dezelfde pas te kiezen.

Het pad verbond akkers, dorpen en aanlegplaatsen. Overal lieten Daro’s mannen sporen na. In een nederzetting stond een voorraadschuur leeg. Verderop misten drie gezinnen iemand. Een vrouw toonde de plek waar een bewaker het rieten dak had aangestoken.

Mado luisterde en noteerde namen op losse vellen. Ze vroeg telkens wie er veilig een boodschap naar het volgende dorp kon brengen. Tegen de avond waren twee hardlopers onderweg naar de benedenrivier.

Tijdens de nacht begon het te regenen. Ze sliepen bij een familie die hun gedroogde vis en een slaapmat had aangeboden. Water stroomde langs de dakrand in de tuin. Matthias werd wakker van het rommelen boven de heuvels en hoopte dat de oversteek nog bereikbaar was.

De volgende ochtend vonden ze de loopbrug scheef boven de beek hangen. Een boomstam was tegen een steunpaal geslagen. Het water, gewoonlijk ondiep, kolkte bruin tussen de oevers.

Matthias zette een voet op de eerste plank.

‘Terug,’ zei Kofi.

Onder zijn gewicht verschoof de brug. Een touw schuurde over het hout. Matthias stapte achteruit en zag pas toen hoe de onderste bevestiging uit de oever was gerukt.

Stroomopwaarts lag een omgevallen boom. Kofi onderzocht de stam en kwam terug.

‘Te glad. We nemen het jagerspad.’

‘Hoeveel tijd verliezen we?’ vroeg Mado.

‘Een halve dag. Als het water daar niet ook gestegen is.’

Matthias keek naar de brug. Zes dagen hadden ruim geleken toen ze vertrokken.

‘Dan moeten we meteen gaan.’

Het jagerspad voerde over hogere grond. Wortels vormden traptreden in de helling. Eenmaal gleed Matthias weg en moest Kofi hem aan zijn tas overeind trekken. Toen ze eindelijk een veilige oversteek bereikten, stond de zon al voorbij haar hoogste punt.

Bij de veerplaats wachtte een man met een kano. Hij heette Beka en herkende Mado onmiddellijk.

‘Ik dacht dat je genoeg van de kust had,’ zei hij.

‘Dat heb ik nog steeds.’

Hij luisterde naar hun verhaal en bracht hen naar de overkant. Midden op de rivier liet hij zich een eind met de stroom meevoeren voordat hij schuin naar de aanlegplaats peddelde. Matthias zag het water om een halfverzonken stam trekken en was blij dat Kofi hem niet had laten proberen zelf over te steken.

Op de oever vertelde Mado over de kreek bij Daro’s pakhuis. Beka kende de vissers daar. Zijn broer woonde achter de mangroven, waar een smalle geul uitkwam in een beschutte lagune.

‘Hoeveel boten?’ vroeg hij.

‘Genoeg voor drieënveertig mensen. En hun begeleiders.’

Beka rekende op zijn vingers. ‘Ik moet met de anderen spreken. Niet iedere kano is groot genoeg, en we mogen ze niet te zwaar beladen.’

Hij kon Nderu via een zijtak en een kort landpad bereiken. Daarna zou hij met de dorpsboden langs de benedenrivier naar zee gaan. Ze spraken een herkenningsteken af: twee witte lappen aan de aanlegpaal achter het pakhuis. Pas wanneer de boten werkelijk klaarstonden, mochten die worden vastgebonden.

Na het afscheid bleef Kofi bij een vervallen omheining staan. Onder de bladeren lag een verroeste ring aan een paal.

‘Hier hielden ze ons vast,’ zei hij.

Matthias liet zijn tas zakken.

‘Na de rooftocht. Mijn vader was toen al dood. Mijn moeder ook. Ik zat hier drie dagen voordat ik kon ontsnappen.’

Zijn stem bleef vlak. Hij wees naar een smalle opening tussen twee palen.

‘Een vrouw schoof een mand voor me toen de bewaker langskwam. Zonder haar had hij me gezien. Daarna kroop ik langs de rivier onder een omgeslagen kano. Ik bleef er tot het donker werd.’

‘We kunnen proberen haar naam te vinden,’ zei Matthias.

Kofi keek hem aan. ‘U hoeft niet meteen iets op te lossen.’

De pater knikte. Ze bleven een tijdje naast elkaar staan.

Op de derde dag hoorden ze stemmen voor zich. Kofi bracht hen van het pad en hurkte achter een dikke stam. Vier mannen kwamen voorbij. Eén droeg een bundel touw. Een ander sprak over de zieke vrouw van Daro.

‘Als zij sterft, wordt hij nog erger,’ zei hij.

Toen de stemmen verdwenen, bleef Mado zitten tot ook de laatste voetstappen niet meer hoorbaar waren.

‘Waarom bent u ooit voor hem gaan werken?’ vroeg Kofi.

Ze keek naar haar handen. ‘Omdat hij eerst vis, olie en hout verhandelde. Omdat ik dacht dat ik wel zou merken wanneer het verkeerd ging. Daarna ben ik te lang gebleven.’

‘Maar u bent vertrokken.’

‘Dat heeft de mensen die achterbleven weinig geholpen.’

Ze stond op en bond haar tas steviger vast.

In de middag van de vierde reisdag bereikten ze een hoogte boven de baai. Een tweemaster lag voor anker. Op het strand werden tonnen naar een sloep gerold. Verderop stond een lang pakhuis met kleine luchtgaten vlak onder het dak.

Een man aan de deur telde gevangenen door hen één voor één tegen de schouder te tikken.

Kofi kneep zijn kaken op elkaar.

Matthias legde geen hand op zijn schouder. Hij bleef alleen naast hem staan tot de jongen weer begon te lopen.

Hoofdstuk 3 — Het huis boven de baai

Daro ontving hen op een overdekte galerij. Hij droeg een schoon wit hemd en een brede gordel met een sleutelbos. Op tafel lagen vrachtbrieven, een mes om papier te snijden en een zilveren horloge.

Naast hem zat een magere man met lichte ogen. Hij bleef zitten toen Mado binnenkwam.

‘Onze boekhoudster,’ zei hij. ‘Je bent ouder geworden.’

‘U ook, Voss.’

Matthias hoorde het geklapper van de windvaan boven het dak. Vanaf de galerij kon Daro zowel het strand als de toegangsweg overzien.

‘Uw mannen bedreigen Nderu,’ begon de pater. ‘Daarom zijn we gekomen.’

‘Jullie verbergen iemand die mij geld heeft gekost.’

‘Esi is gewond.’

‘Dan hebt u haar dus.’

Voss schoof een vrachtbrief over tafel. Daro las hem niet. Zijn blik bleef op Matthias gericht.

‘U kunt vertrekken met mijn bescherming. Ik zal de missie met rust laten. In ruil stuurt u de vrouw terug.’

Matthias voelde Kofi naast zich verstijven.

‘Daarover valt niet te onderhandelen.’

Daro tikte op zijn sleutelbos. ‘Alles valt te onderhandelen.’

‘Niet door ons,’ zei Mado. ‘Esi heeft zelf beslist.’

Vanachter een deur klonk een harde hoest. Daro draaide onmiddellijk zijn hoofd. Een bediende kwam naar buiten en fluisterde iets in zijn oor.

‘Uw vrouw?’ vroeg Mado.

‘Ze heeft vannacht nauwelijks geslapen.’

‘Laat me naar haar kijken.’

Voss glimlachte. ‘Een wonder in ruil voor drieënveertig mensen?’

Mado negeerde hem. ‘Ik kan geen wonder beloven. Wel verzorging.’

Na enige aarzeling wenkte Daro de bediende. Mado volgde haar naar binnen. Voss wachtte tot de deur gesloten was.

‘Ik vertrouw haar niet. Zij kent uw boeken.’

‘En zij kent mijn vrouw.’

Het was het eerste wat Daro zei waarop de handelaar geen antwoord had.

Matthias probeerde opnieuw over de gevangenen te spreken. Daro wees naar de haven, naar de geweren van zijn bewakers, naar de tonnen die Voss had geleverd. Hij noemde schulden en afspraken. Kofi luisterde tot de man beweerde dat hij de streek tenminste veilig hield.

‘Uw mannen hebben mijn vader doodgeslagen,’ zei hij. ‘Mijn moeder hebben ze neergeschoten toen zij naar hem toe liep.’

Daro keek naar hem alsof hij de jongen nu pas zag.

‘Waar?’

Kofi noemde het dorp en het jaar.

‘Ik was daar niet bij.’

‘Maar uw mannen wel.’

Een bediende kwam een lege schaal ophalen. Daro liet haar staan en vroeg hoe het met Amara ging. Ze vertelde dat Mado nog bij haar zat.

‘En de pater?’ vroeg hij aan Matthias. ‘Wat kunt u voor haar doen?’

‘Bij haar blijven. Bidden, als zij dat wil. Mado helpen waar het nodig is.’

‘Meer niet?’

Matthias keek naar de vrachtbrief. ‘Ik weet niet of ze zal herstellen. Ik zou u graag iets anders zeggen.’

Daro draaide het horloge op tafel om. Op de achterkant stonden twee ineengevlochten letters gegraveerd.

‘Ze heeft het me gegeven toen ik mijn eerste boot kocht. We vervoerden vis naar de dorpen stroomopwaarts.’

Van beneden klonk een bevel. Iemand protesteerde, waarna het stil werd. Daro schoof het horloge onder een brief.

‘Ze zegt dat ze me toen beter kende.’

Niemand beantwoordde die opmerking. Matthias zag dat de man wachtte op geruststelling die hij hem niet kon geven. Zelfs nu leek Daro te hopen dat iemand hem zou uitleggen waarom de schade onvermijdelijk was geweest.

Voss stond op. ‘We hebben genoeg tijd verloren.’

Hij sprak zacht met Daro. Matthias kon niet alles verstaan, maar hoorde zijn eigen naam en het woord getuigen. Even later werden hij en Kofi naar een voorraadkamer gebracht. Hun tassen bleven achter op de galerij.

‘Wanneer het schip vertrokken is, mogen jullie gaan,’ zei Daro.

De grendel viel voordat Matthias kon antwoorden.

De kamer had één hoog raam met houten spijlen. Buiten lag een ommuurde binnenplaats. Kofi onderzocht het raam, maar de bevestigingen zaten stevig. Hij ging op een lege kist zitten.

‘We hadden nooit gewoon naar binnen moeten lopen.’

Matthias keek naar de deur. ‘Ik dacht dat hij bang zou zijn om ons vast te houden.’

‘Omdat u een pater bent?’

‘Ja.’

Kofi schudde zijn hoofd. Matthias kon hem geen ongelijk geven.

Pas diep in de avond kwam Mado. Een bewaker liet haar binnen met voedsel. Ze wachtte tot zijn stappen verdwenen waren.

Amara was ernstig verzwakt, vertelde ze, maar dronk weer en had wat geslapen. Mado wist niet waardoor de koorts werd veroorzaakt. Ze had de benauwde kamer laten luchten en de bediende geholpen bij de verzorging. Nu waakte die aan het bed.

‘Ze heeft Esi inderdaad geholpen,’ zei Mado. ‘En ze weet waarom we hier zijn.’

Onder de kom lag een kleine sleutel.

‘Deze past op onze deur?’ vroeg Kofi.

‘Op de deur naar de achtergang. De bewaker blijft aan de voorkant. Amara bewaarde een tweede sleutel sinds ze merkte dat haar man haar gangen liet nagaan.’

Matthias keek naar de kier naast de voorraadplanken. Hij had die voor een afgetimmerde nis gehouden.

‘Waarom helpt ze ons?’

‘Omdat ze twaalf mensen heeft zien ontsnappen en de andere drieënveertig nog iedere nacht hoort.’

De achtergang liep naar een keukenplaats. Via de houtopslag konden ze ongezien aan de rand van het terrein komen. Maar vertrekken zonder plan zou alleen henzelf redden.

Ze wachtten de volgende dag af. Mado bracht nieuws uit het huis, terwijl Matthias en Kofi bij de minste voetstap de voorraadplanken terugschoven. Voss had de bewaking bij het strand verdubbeld. Hij zou de gevangenen voor zonsopgang laten inschepen.

Tegen de avond sloop Kofi door de achtergang naar buiten. Hij kroop achter de houtstapels langs en bereikte de kreek via een afvoergoot. Een rat schoot vlak voor zijn hand weg. Hij beet op zijn lip om niet te vloeken.

Aan de aanlegpaal hingen twee witte lappen.

‘Kofi.’

Hij draaide zich om. Esi hurkte tussen de wortels, met Beka achter haar. Haar voeten waren verbonden, maar ze kon lopen.

‘Ik ken de mensen binnen,’ zei ze. ‘Ze zullen me geloven.’

Beka had acht grote kano’s en zestien peddelaars bijeengebracht. Er was plaats voor de gevangenen en voor hen allemaal. Nog meer helpers wachtten in de lagune, met water, voedsel en draagmatten. Ook vertegenwoordigers van vier dorpen waren gekomen.

‘Voor het eerste licht staat er genoeg water in de kreek,’ zei Beka. ‘Daarna moeten we weg zijn.’

Kofi vertelde over de bewakers en het tijdstip van inschepping. Ze kozen de achterdeur. Esi zou als eerste spreken; Beka zou de boten zo dicht mogelijk brengen.

Toen Kofi terugkeerde, stond Mado al in de voorraadkamer. Ze hield een dik boek tegen haar borst.

‘Amara heeft dit uit zijn werkkamer laten halen,’ fluisterde ze. ‘Alle transacties. Ook die van zes jaar geleden.’

Kofi zag de leren band, versleten waar Daro hem vaak had aangerakt.

‘Morgen,’ zei hij. ‘Eerst halen we hen eruit.’

Hoofdstuk 4 — De laatste boot

Een uur voor het eerste licht lag de haven onder een lage nevel. Matthias hoorde de branding, verder weg dan hij had verwacht, en ergens het kreunen van een roeiriem. Mado had het register in geoliede doek gewikkeld. Het zat tegen zijn rug onder zijn hemd.

Amara had hun ook de sleutel gegeven waarmee ze Esi had bevrijd. Voor zover zij wist, was het slot niet vervangen. Toch duurde het lang voordat de sleutel draaide. Mado moest hem een stukje terugtrekken en opnieuw proberen.

De deur ging open.

Binnen rook het naar zweet en opgesloten lucht. Iemand begon te roepen. Esi stapte over de drempel en legde een vinger tegen haar lippen.

‘Ik ben terug. Er zijn boten. We gaan naar de kreek.’

Een vrouw herkende haar en greep haar arm. De anderen kwamen overeind. Sommigen konden nauwelijks op hun benen staan.

Mado en Kofi maakten de touwen los waarmee groepjes aan een lange lijn waren vastgebonden. Esi telde bij de deur. Matthias ondersteunde een oude man en bracht hem over de glibberige planken naar Beka's kano.

De eerste boot verdween tussen de mangroven. Daarna de tweede. De peddelaars hadden de route verkend en wisten bij welke bocht ze moesten wachten om samen verder te varen.

Bij een van de laatste groepen ging het mis.

Een jongen met een stijve enkel struikelde over de drempel. Zijn buurman greep hem, maar stootte daarbij tegen een stapel lege bakken. Hout sloeg tegen steen. Aan de voorkant van het gebouw riep een bewaker.

'Doorlopen,' fluisterde Esi. 'Blijf bij elkaar.'

Kofi hielp de jongen overeind. Matthias schoof de achterdeur bijna dicht, zodat het licht van een naderende lantaarn niet meteen op de vluchtenden viel.

'Wie is daar?'

De bewaker verscheen om de hoek. Hij zag Matthias, zag de open deur en tilde zijn geweer op.

'Leg het neer,' zei de pater.

Het schot klonk oorverdovend tussen de muren. Een splinter sloeg in Matthias' wang. Hij dook achter een paal. Kofi trok de gewonde jongen omlaag.

De bewaker tastte naar een patroon. Voordat hij opnieuw kon laden, kwam een van Beka's mannen van de waterkant. Hij sloeg de loop opzij met zijn peddel. Een tweede helper greep de bewaker bij zijn jas. Ze worstelden in het zand tot het geweer buiten bereik lag.

In het huis gingen luiken open. Over het erf renden mannen.

'Hoeveel nog?' riep Beka.

'Negen!' antwoordde Esi.

Mado kwam als laatste uit het pakhuis. Ze had ook achter de voorraadzakken en in de kleine wasruimte gekeken. Niemand bleef achter.

De voorlaatste kano vertrok met zes van de negen. De anderen werden naar de laatste boot geholpen.

Bij de steiger stond plotseling Daro. Twee bewakers volgden hem. Voss kwam van de andere kant, met een revolver in zijn hand.

'Daar zijn ze,' zei de handelaar. 'Laat niemand wegvaren.'

Matthias ging tussen hem en de laatste groep staan. Zijn wang voelde warm en nat.

'Er zijn dorpsraden gewaarschuwd. De boeken zijn veilig.'

Daro keek naar de bobbel onder zijn hemd.

'Mijn register?'

'Uw eigen aantekeningen,' zei Mado. 'Bedragen, schepen, namen van uw tussenpersonen.'

Voss draaide zijn revolver naar haar. 'Geef dat boek.'

Een van Daro's bewakers deed onwillekeurig een stap achteruit. Boven aan het erf verschenen meer mensen. De vertegenwoordigers van de dorpen waren uit hun schuilplaats gekomen zodra het schot klonk. Ze bleven achter de lage muur, buiten het open terrein.

'Je kunt dit nog herstellen,' zei Voss tegen Daro. 'Anders vertel ik iedereen wiens naam onder de afspraken staat.'

'Die staat er al,' antwoordde Mado.

Daro keek naar de boten. Naar de mensen die op elkaar wachtten, hoewel ieder voor zichzelf had kunnen proberen weg te komen. Achter hen verscheen Amara's bediende met een lantaarn. Ze had een gevouwen briefje bij zich.

'Uw vrouw wil dat u dit leest.'

Daro aarzelde en nam het aan.

Matthias hoorde later wat er stond. Amara had zelf de twaalf mensen vrijgelaten. Zij had het register meegegeven. Als Daro schuldigen zocht, kon hij boven bij haar beginnen.

De handelaar deed een stap naar hem toe. 'Daro.'

Daro vouwde het briefje langzaam dicht.

'Mijn mannen laten hen gaan.'

'Ik heb u betaald voor die mensen!'

'Ik zei: laat hen gaan.'

Hij keek zijn bewakers aan. Eén liet zijn geweer zakken. De ander volgde.

Voss greep Matthias bij de kraag en trok hem voor zich. De loop van de revolver drukte tegen zijn ribben. De pater rook tabak en zure adem.

'Naar de steiger. Jij komt mee.'

Matthias liep omdat hij geen keuze had. De planken kraakten onder hun voeten. In de laatste kano zaten nog open plaatsen; daarnaast lag een lege vrachtboot.

Kofi stond bij de aanlegpaal met de gewonde jongen. Hij keek naar Matthias, toen naar het touw waarmee de vrachtboot vastlag.

'Ga zitten,' zei hij tegen de jongen.

Hij duwde hem voorzichtig in de kano en maakte de vrachtboot los. Met zijn voet gaf hij haar een harde zet. De boot draaide van de steiger weg.

Voss zag zijn uitweg verdwijnen en draaide zijn hoofd. Matthias liet zich vallen. De revolver ging af; de kogel sloeg ergens in het water. Daro greep de arm van de handelaar. Een bewaker hielp hem het wapen af te nemen.

In de verwarring sprong de gewonde jongen in de kano overeind. De boot kantelde gevaarlijk. Kofi greep de rand, maar gleed zelf tussen de steiger en de romp.

Een ogenblik hoorde hij alleen water.

Hij zag weer de omgeslagen kano waaronder hij zich als kind had verborgen. Zijn borst trok samen. Toen raakte zijn hand een touw. Hij greep het en hield vast.

Beka lag plat op de steiger. 'Kijk naar mij. Voet tegen de paal.'

Kofi vond steun. Beka en Matthias trokken hem omhoog. Hij bleef op zijn buik liggen en hoestte tot zijn keel pijn deed.

Voss zat inmiddels op de grond, vastgehouden door twee mannen. Zijn polsen werden gebonden.

Esi knielde bij Kofi. 'Kun je zitten?'

Hij knikte.

Pas toen iedereen in de laatste kano zat, stapte Matthias in. Daro bleef op de steiger bij de dorpsvertegenwoordigers. Hij probeerde niet te vertrekken.

'Drieënveertig,' zei Esi toen ze de andere boten bij de bocht bereikten. Ze telde opnieuw, boot voor boot. 'Iedereen is er.'

Boven de mangroven kleurde de lucht lichtgrijs. Kofi sloeg een doek om zijn schouders. Voor het eerst sinds het schot merkte hij dat er vogels zongen.

Hoofdstuk 5 — De weg naar huis

De lagune lag verscholen achter een brede strook mangroven. Op de zandige oever stonden potten drinkwater klaar. Mensen hielpen de passagiers aan land en brachten degenen die niet konden lopen naar slaapplekken onder een afdak.

Mado waste de wond aan Matthias' wang. De splinter was oppervlakkig geweest, maar hij trok toch zijn hoofd weg toen ze de doek ertegen drukte.

'Stilzitten,' zei ze.

Hij gehoorzaamde.

Kofi kreeg droge kleren van een visser. Daarna sliep hij bijna de hele dag. Toen hij wakker werd, zat de jongen met de gewonde enkel naast hem. Hij heette Leko en had een schaal eten voor hem bewaard.

'Jij viel door mij,' zei hij.

Kofi pakte de schaal aan. 'Ik viel omdat die plank glad was.'

Leko dacht daarover na. Toen begon hij te vertellen over zijn zus, die in een van de andere boten had gezeten. Kofi luisterde terwijl hij at.

De volgende ochtend keerde Mado met enkele helpers terug naar Daro's huis. Amara's koorts was gezakt. Ze was nog zwak en zou weken nodig hebben om te herstellen. Daro had naast haar bed gezeten, maar ze had hem weggestuurd toen de dorpsvertegenwoordigers kwamen vragen om een verklaring.

'Eerst zij,' had ze gezegd.

Hij ging met hen mee.

In de dagen daarna werden ook de andere pakhuizen geopend. Er zaten geen gevangenen meer, maar er lagen kettingen, extra touwen en stapels kleding. Esi herkende tussen die kleren de rok van een vrouw die eerder was weggevoerd. Ze vroeg of ook die bezittingen bewaard konden worden tot hun eigenaars gevonden waren.

Matthias schreef haar verzoek op.

De twaalf mensen van Amara's eerste bevrijding werden eveneens opgespoord. Esi had Nderu bereikt; de anderen waren in drie dorpen opgevangen. Niemand van hen was opnieuw gevangengenomen. Voor hun verzorging waren stilzwijgend dezelfde paden en familiebanden gebruikt die nu de grotere redding hadden mogelijk gemaakt.

Voss werd onder bewaking naar een grotere kusthaven gebracht. Het register, zijn brieven en verklaringen van getuigen gingen mee. Matthias maakte afschriften voordat de stukken vertrokken. De dorpsraad bewaarde er één; een ander werd naar de grotere missie gestuurd.

De kapitein van de tweemaster was na de mislukte inscheping zonder gevangenen uitgevaren. Zijn naam en de gegevens van het schip stonden echter in de boeken. Enkele maanden later kwam bericht dat het schip in een haven in beslag was genomen en dat Voss wegens zijn aandeel in de mensenhandel was veroordeeld. Ditmaal lag er een antwoord op Matthias' tafel dat werkelijk iets afsloot.

Daro verscheen voor een bijeenkomst van de getroffen dorpen. Er waren mensen die hem niet wilden aankijken. Anderen hadden hun vragen op stukjes papier laten schrijven om geen woord te vergeten.

Hij vertelde hoe hij eerst bewaking voor handelskaravanen had geregeld en later zelf rooftochten had betaald. Voss had hem krediet aangeboden, maar niemand had hem gedwongen mensen als betaling te leveren. Hij noemde zijn tussenpersonen. Zijn voorraadlijsten hielpen de dorpen de resterende opslagplaatsen te vinden en te ontmantelen.

Toen Kofi aan de beurt was, noemde hij zijn ouders.

Mado sloeg het register open bij het juiste jaar. Er stond geen beschrijving van hun dood. Alleen een betaling aan de aanvoerder die hun dorp was binnengevallen.

Daro bevestigde dat hij de opdracht had gegeven.

Kofi keek lang naar de regel. Hij had verwacht iets te voelen dat op overwinning leek. In plaats daarvan werd hij moe.

'Schrijf hun namen erbij,' zei hij tegen Mado. 'Ze waren meer dan dat bedrag.'

Ze deed het.

Daro verloor zijn gezag over de haven en mocht geen handel meer organiseren. Zijn pakhuizen, boten en voorraden werden gebruikt om de bevrijde mensen naar huis te helpen en getroffen gezinnen te ondersteunen. Een raad met vertegenwoordigers uit verschillende dorpen nam het beheer van de aanlegplaats over. Geen enkele man kreeg opnieuw alle sleutels.

Amara nam na haar herstel haar eigen intrek bij familie. Ze hielp Esi bij het opschrijven van namen en bestemmingen. Toen Daro haar vroeg terug te komen, antwoordde zij dat ze bij haar familie een eigen leven zou opbouwen. Hij aanvaardde haar besluit.

Niet iedereen kon meteen naar huis. Sommige dorpen waren verwoest. Een aantal mensen koos ervoor bij familie elders te wonen. Anderen bouwden huizen bij de lagune, waar de vissers

grond beschikbaar stelden. De gewonden kregen tijd om aan te sterken voordat zij verder reisden.

Aan het einde van dat jaar was van ieder van de drieënveertig vastgelegd waar hij of zij wilde wonen. Leko en zijn zus waren met een begeleide groep teruggekeerd naar hun grootmoeder. Esi bleef aan de kust. Ze had werk gevonden als naaister en hielp de raad met berichten aan de dorpen.

Matthias, Mado en Kofi waren toen al in Nderu terug. Hun tocht naar huis duurde langer dan gepland, omdat mensen onderweg hen wilden ontvangen en hun verhalen vertellen. Kofi droeg soms Matthias' tas wanneer de knie van de pater opspeelde. Matthias nam haar terug zodra het pad vlak werd.

Op de eerste avond thuis schreef Kofi de namen van zijn ouders in zijn eigen schrift. Daaronder tekende hij de kano's. Voor de onbekende vrouw die hem jaren geleden had helpen ontsnappen, liet hij een regel vrij. Hij zou haar naam misschien nooit kennen. Wat zij had gedaan, wilde hij wel bewaren.

Maanden later zat Matthias opnieuw op de ladder bij het dak. De herstelling van voor hun vertrek had de laatste regen niet overleefd. Beneden legde Mado verbanden te drogen. Uit de school klonk Kofi's stem: hij leerde een groep kinderen hun namen schrijven.

Matthias klom voorzichtig naar beneden en bleef bij de deur staan. Op de eerste bank boog een meisje over haar lei. Ze zette haar laatste letter, bekeek die en wreef hem weer uit.

'Nog eens,' zei Kofi geduldig. 'Je hebt tijd.'

Buiten liep het pad tussen de bomen door naar de rivier. Die ochtend kwam er alleen een visser overheen, met een mand op zijn schouder. Matthias groette hem, pakte zijn hamer en maakte het dak af.